

UNIJNE WSPARCIE KONKURENCYJNOŚCI GOSPODARKI ROLNO-ŻYWNOŚCIOWEJ W WOJEWÓDZTWIE LUBELSKIM W LATACH 2002–2006

Maria Kierepka

Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie

Wydział Nauk Rolniczych w Zamościu

Streszczenie. Przedmiotem artykułu była analiza unijnego wsparcia konkurencyjności gospodarki rolno-żywnościowej województwa lubelskiego w latach 2002–2006. Wyodrębniono 9 działań z programów: SAPARD, SPO Rolnictwo 2004–2006 i PROW 2004–2006, które w sposób zarówno bezpośredni, jak i pośredni miały znaczący wpływ na realizację wybranego do analizy celu strategicznego. Podmioty sektora rolno-żywnościowego oraz poprawę warunków prowadzenia działalności gospodarczej na obszarach wiejskich województwa wsparto kwotą w wysokości 1 179 240 tys. PLN. Najwięcej środków trafiło do rolników (68,7%). Przemysł przetwórczy pozyskał 21,3%, natomiast 10% wykorzystanego budżetu przeznaczono na poprawę infrastruktury na obszarach wiejskich.

Słowa kluczowe: konkurencyjność, sektor rolno-żywnościowy, fundusze unijne, SAPARD, SPO, PROW

WSTĘP

Procesy zmian i dostosowań sektora rolno-żywnościowego do standardów Unii Europejskiej związane były z określonymi transferami finansowymi z budżetu unijnego. W Polsce w latach 2002–2006 zostały wdrożone instrumenty wspierające działania zmierzające do realizacji celów strategicznych wynikających z założeń programowych pomocy przed akcesją i po akcesji do UE. Jednym z takich celów była poprawa konkurencyjności rolnictwa i przemysłu rolno-spożywczego. Na realizację tego celu przeznaczono środki finansowe w ramach Przedakcesyjnego Programu na rzecz Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich (SAPARD), a wraz z przystąpieniem naszego kraju do UE źródłem finansowania był Sektorowy Program Operacyjny „Restrukturyzacja i modernizacja sek-

Adres do korespondencji – Corresponding author: Maria Kierepka, Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie, Wydział Nauk Rolniczych w Zamościu, ul. Szczepieńska 102, 22-400 Zamość, e-mail: kier10@wp.pl

tora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich” (SPO-ROL 2004–2006), a także Program Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW 2004–2006).

Celem pracy była analiza poziomu wsparcia konkurencyjności gospodarki rolno-żywnościowej z funduszy unijnych w województwie lubelskim w latach 2002–2006. Ocenie poddano aktywność i skuteczność beneficjentów w pozyskiwaniu funduszy oraz skalę ich wykorzystania.

MATERIAŁ I METODA

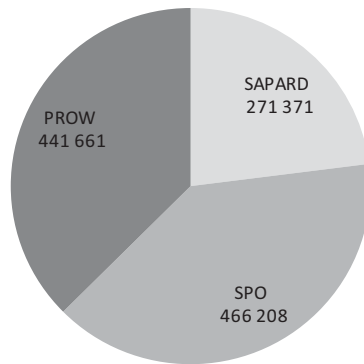
Analizę przeprowadzono na podstawie danych ARiMR w Lublinie dotyczących wdrożonych programów w latach 2002–2006. Z każdego programu wyodrębniono działania mające bezpośredni wpływ na realizację założonego celu badawczego. W ramach SAPARD-u były to: Poprawa przetwórstwa i marketingu artykułów rolnych i rybnych (Działanie 1), Inwestycje w gospodarstwach rolnych (Działanie 2), Rozwój i poprawa infrastruktury obszarów wiejskich (Zaopatrzenie gospodarstw wiejskich w wodę wraz z uzdatnianiem – 3.1, Drogi gminne i powiatowe na obszarach wiejskich – 3.4). Z SPO-ROL wyodrębniono: Inwestycje w gospodarstwach rolnych (Działanie 1.1), Ułatwianie startu młodym rolnikom (Działanie 1.2), Poprawę przetwórstwa i marketingu artykułów rolnych (Działanie 1.5), oraz Rozwój i ulepszanie infrastruktury technicznej związanej z rolnictwem (Działanie 2.6). W ramach PROW do analizy zakwalifikowano Renty strukturalne (Działanie 1) i Wspieranie gospodarstw niskotowarowych (Działanie 2). Należy zaznaczyć, że w porównaniu do wymienionych działań PROW, Działanie 7 – Grupy Producentów Rolnych, które z założenia miało mieć największy wpływ na poprawę konkurencyjności gospodarstw rolnych, nie było realizowane.

Aktywność beneficjentów w pozyskiwaniu funduszy unijnych oceniono na podstawie liczby złożonych wniosków. Skuteczność obliczono jako procentowy stosunek liczby zrealizowanych projektów do liczby złożonych wniosków, natomiast skalę wsparcia jako procentowy stosunek zrealizowanych płatności do wnioskowanej kwoty. Charakterystyki te posłużyły do przeprowadzenia analizy w układzie regionalnym (powiatów) woj. lubelskiego.

WYNIKI I DYSKUSJA

Na poprawę konkurencyjności gospodarki rolno-żywnościowej w woj. lubelskim w latach 2002–2006 przeznaczono łącznie 1 179 240 tys. PLN¹, w proporcji 23% (SAPARD), 39,5% (SPO-ROL) i 37,5% (PROW) (rys. 1). Najwyższe kwoty dofinansowania, przekraczające średnią w województwie (58 962 tys. PLN), otrzymało 8 powiatów, które łącznie zakontraktowały 60% z puli wykorzystanych środków, natomiast wsparcie w pozostałych 12 powiatach zawierało się w przedziale 1,5–5% rozdysponowanych funduszy (rys. 2).

¹ System monitoringu finansowego Oddziału Regionalnego ARiMR w Lublinie (dane niepublikowane) – według stanu na koniec października 2008 r.

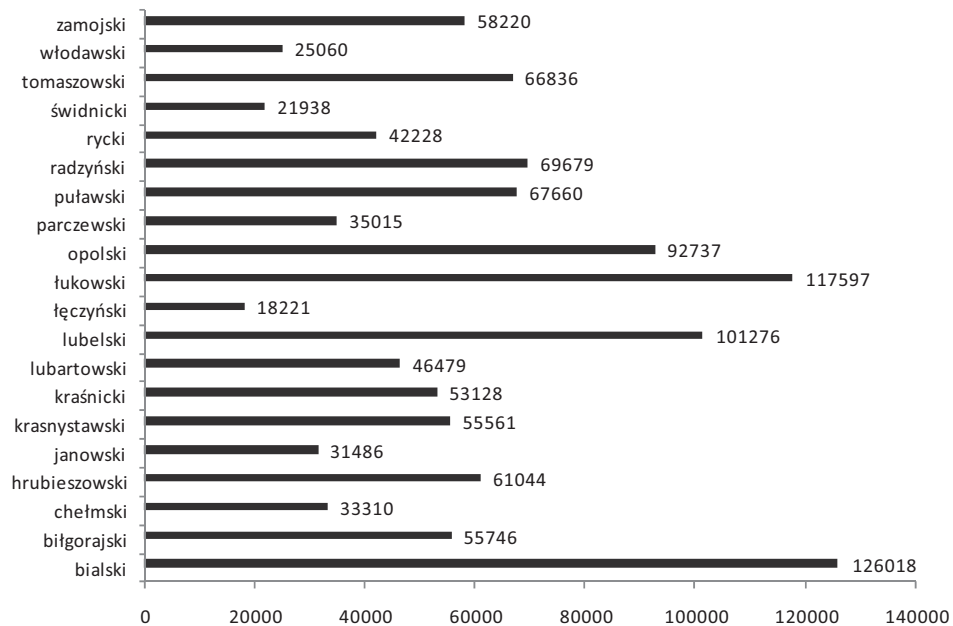

Rys. 1. Budżet wsparcia konkurencyjności sektora rolno-żywnościowego w woj. lubelskim w latach 2002–2006 [tys. PLN]

Fig. 1. The budget of support of agri-food sector competitiveness in Lublin province in 2002–2006 [thousand PLN]

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych ARiMR w Lublinie.

Source: Author's calculation based on data of ARMA in Lublin.

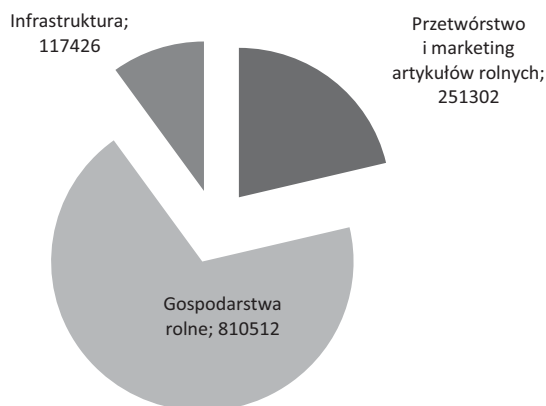

Rys. 2. Zróżnicowanie regionalne wsparcia konkurencyjności sektora rolno-żywnościowego w woj. lubelskim w latach 2002–2006 w podziale na powiaty [tys. PLN]

Fig. 2. The regional diversity of the competitiveness support of agri-food sector in Lublin Province in 2002–2006 [thousand PLN]

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych ARiMR w Lublinie.

Source: Author's calculation based on data of ARMA in Lublin.

Rys. 3. Struktura wsparcia zmian i dostosowań w sektorze rolno-żywnościowym w woj. lubelskim w latach 2002–2006 [tys. PLN]

Fig. 3. Structure of support the changes and adjustments in the agri-food sector in Lublin province in 2002–2006 [thousand PLN]

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych ARiMR w Lublinie.

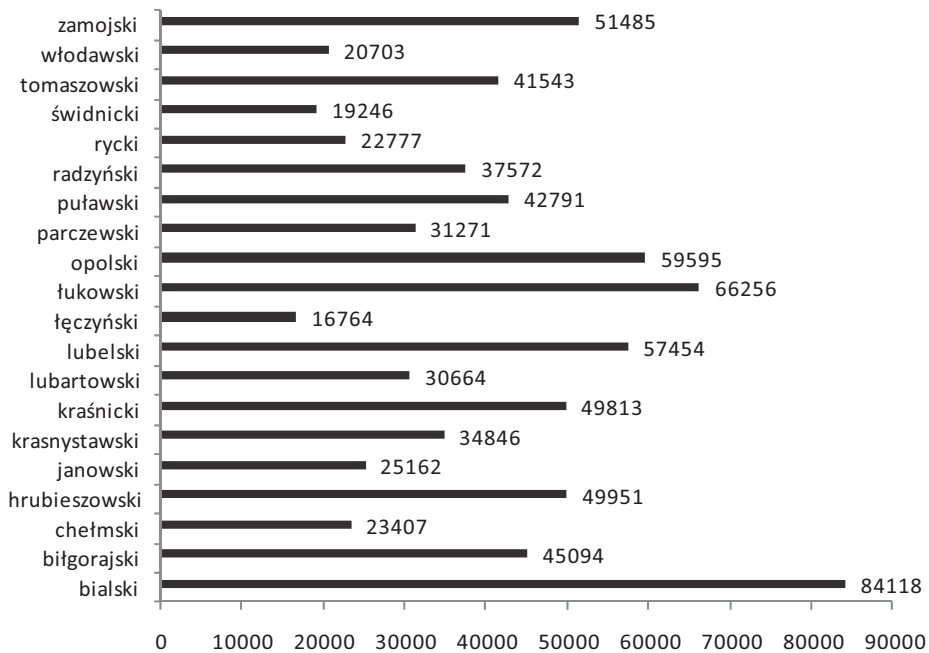
Source: Author's calculation based on data of ARMA in Lublin.

W wykorzystanym budżecie wsparcia zmian i dostosowań w sektorze rolno-żywnościowym największy udział stanowiły środki pozyskane na poprawę konkurencyjności rolnictwa (68,7%). Nieco ponad jedną piątą budżetu trafiła do podmiotów z branży przetwórczej. Najmniej, bo tylko 10%, przeznaczono na poprawę infrastruktury na obszarach wiejskich (rys. 3).

Wzrost konkurencyjności rolnictwa związany był z przeznaczeniem pozyskanych funduszy na zwiększenie efektywności gospodarstw rolnych przez lepsze wykorzystanie czynników produkcji, wprowadzenie nowych technologii, poprawę jakości produkcji oraz dostosowanie warunków produkcji rolnej do obowiązujących w UE standardów. Zakres wsparcia obejmował budowę i modernizację budynków produkcyjnych, zakup wyposażenia technicznego, stada podstawowego i gruntów rolnych, zakładanie upraw trwałych, przygotowanie bazy produkcyjnej dla działów specjalnych produkcji rolniczej oraz działania zmierzające do poprawy struktury agrarnej [Rudnicki 2008, Czubak i Pawlak 2008].

Konkurencyjność rolnictwa na Lubelszczyźnie w latach 2002–2006 wsparto kwotą w wysokości 810 512 tys. PLN (82% kwoty wnioskowanej). Na ten cel przeznaczono fundusze z SAPARD-u (7,6%), SPO-ROL (40%) i PROW (52,4%). W największym stopniu środki te zostały wykorzystane przez powiaty: bialski, łukowski, opolski i lubelski – łącznie 33% całego budżetu. Rolnicy z następnych 6 powiatów pozyskali kolejne 35%. Ich dofinansowanie przekraczało wartość średniej dotacji w województwie (40 526 tys. PLN). Pozostała kwota (32% budżetu) trafiła do 10 powiatów, wśród których najniższe wsparcie otrzymali beneficjenci z powiatów łączyńskiego i świdnickiego (rys. 4).

W strukturze finansowania rolnictwa największy udział miały środki na inwestycje w gospodarstwach rolnych. Znaczną kwotę przeznaczono dla gospodarstw niskotowarowych i na renty strukturalne, natomiast fundusze na ułatwienie startu młodym rolnikom stanowiły jedną dziesiątą zrealizowanego w latach 2002–2006 budżetu wsparcia rolnictwa (rys. 5).

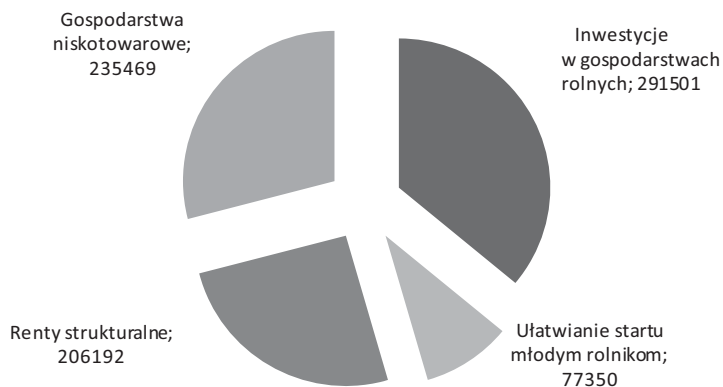

Rys. 4. Wsparcie rolnictwa w woj. lubelskim w latach 2002–2006 w podziale na powiaty [tys. PLN]

Fig. 4. Support of agriculture in Lublin province in the years 2002–2006 by districts [thousand PLN]

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych ARiMR w Lublinie.

Source: Author's calculation based on data of ARMA in Lublin.

Rys. 5. Struktura finansowania rolnictwa w woj. lubelskim latach 2002–2006 [tys. PLN]

Fig. 5. Financing structure of agriculture in Lublin province in the 2002–2006 [thousand PLN]

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych ARiMR w Lublinie.

Source: Author's calculation based on data of ARMA in Lublin.

Na inwestycje w gospodarstwach rolnych przeznaczono 36% ogólnej puli dofinansowania, co w przeliczeniu na jedno wnioskujące gospodarstwo dało kwotę 65 906 PLN, (SAPARD – średnio 42 278; SPO – średnio 77 406). Łącznie rolnicy złożyli 6196 wniosków, z których zostało zaakceptowanych 4423, czyli średnia skuteczność wyniosła 71%. Oceniając na tej podstawie przygotowanie do pozyskania funduszy należy stwierdzić, że w aplikowaniu o fundusze w ramach SAPARD-u osiągnięto znacznie wyższą skuteczność (87%) w porównaniu do SPO (66%). Wartość dofinansowania w przeliczeniu na jeden wniosek w SAPARD była z kolei niższa, ale wynikało to z górnego limitu przeznaczanego dla jednego beneficjenta, znacznie niższego niż w SPO [Raczkowski 2002, MRiRW 2004, Ziółkowska 2006].

Z informacji uzyskanych w ARiMR w Lublinie wynikało, że pozyskane w województwie fundusze zostały wykorzystane na zakup i montaż maszyn, urządzeń i wyposażenia do produkcji rolnej, budowę i modernizację budynków inwentarskich, zakup zwierząt oraz materiału nasadzeniowego. Przykładowo w Działaniu 2 SAPARD² „Inwestycje w gospodarstwach rolnych” najwięcej środków przeznaczono na zwiększenie różnorodności produkcji gospodarstw rolnych. Średnio na jeden projekt przypadło 39,2 tys. PLN. O fundusze na ten cel aplikowali rolnicy ze wszystkich powiatów. Ich średnia skuteczność wyniosła 86%. Najwięcej projektów (ponad 100) zrealizowano w powiatach: opolskim, kraśnickim, lubelskim i puławskim, natomiast najmniej w włodawskim (9), radzyńskim (12) i łukowskim (18). Na restrukturyzację produkcji mleka wnioski napłynęły z 15 powiatów, z których beneficjenci wykazali się średnio 92-procentową skutecznością. Projekty o najwyższej wartości zrealizowano w powiatach chełmskim, zamojskim i lubelskim, odpowiednio – 170, 165 i 160 tys. PLN/1 projekt. Rolnicy specjalizujący się w produkcji trzody chlewnej i drobiu pozyskali dofinansowanie na poziomie 4,1% budżetu omawianego działania. W tym obszarze inwestycje o największej wartości (100–130 tys. PLN/1 projekt) odnotowano w powiatach: parczewskim, radzyńskim, łukowskim, janowskim i białskim³ (tab. 1).

Składową analizowanego budżetu przeznaczanego na poprawę konkurencyjności rolnictwa (rys. 5) były również dotacje dla gospodarstw niskotowarowych. Rolnicy posiadający gospodarstwa o żywotności ekonomicznej na poziomie 2–4 ESU zakontraktowali 29% z ogólnej puli dofinansowania. Łącznie w województwie złożono 24 308 wniosków, co stanowiło 53,7% uprawnionych do wsparcia. Najwięcej gospodarstw niskotowarowych objęto restrukturyzacją w powiatach: białskim, kraśnickim, opolskim i zamojskim (przedział 1729–2119), natomiast najmniej w powiatach świdnickim i włodawskim (405–409)⁴.

Na renty strukturalne, których celem było przyspieszenie przemian struktury agrarnej, przeznaczono 25% wykorzystanego w woj. lubelskim budżetu unijnego wsparcia. Jednym z warunków uzyskania renty było przekazanie przez rolnika (minimum 55 lat)

² Ze względu na brak szczegółowych danych nie przeprowadzono analizy analogicznego działania w SPO.

³ Dane pochodzą z systemu monitoringu Oddziału Regionalnego ARiMR w Lublinie (dane niepublikowane).

⁴ Dane pochodzą z systemu monitoringu Oddziału Regionalnego ARiMR w Lublinie (dane niepublikowane) oraz [MRiRW 2009].

Tabela 1. Aktywność, skuteczność i skala wsparcia w Działaniu 2 SAPARD „Inwestycje w gospodarstwach rolnych”

Table 1. Activity, effectiveness and scale of support in the Activity 2 of SAPARD “Investments in agricultural holdings”

Schemat	Liczba złożonych wniosków	Liczba zrealizowanych projektów	Kwota wnioskowana (tys. PLN)	Kwota wypłacona (tys. PLN)
Restrukturyzacja produkcji mleka	76	70	6665	5937
Modernizacja gospodarstw z chowem bydła mięsnego	1	1	46	46
Odbudowa produkcji owczarskiej	5	4	203	152
Modernizacja produkcji trzody chlewnej lub drobiu	38	32	2773	2487
Zwiększenie różnorodności produkcji gospodarstw	1557	1341	62672	52597
Ogółem	1677	1448	72359	61219

Źródło: Dane ARiMR/Oddział w Lublinie.

Source: Data of ARMA in Lublin.

gospodarstwa (co najmniej 1 ha UR) następcy lub innemu rolnikowi. W woj. lubelskim w analizowanym okresie przekazano łącznie 5710 gospodarstw (na powiększenie innego gospodarstwa – 3151 i na następcę oraz zalesienie – 2559). Stanowiło to 6,3% wszystkich gospodarstw rolnych z indywidualnym użytkownikiem w wieku powyżej 55 lat. Najwięcej środków wypłacono dla beneficjentów z powiatu zamojskiego i bialskiego, odpowiednio, 9,6 i 7,9% ogólnej kwoty dofinansowania w ramach tego działania, natomiast najmniej w świdnickim (1,7%) i parczewskim (2,1%). Największą kwotę świadczeń otrzymali beneficjenci z powiatów lubartowskiego oraz hrubieszowskiego – średnio ponad 33 tys. PLN, natomiast rolnicy z powiatu lubelskiego średnio tylko po 26,9 tys. PLN⁵.

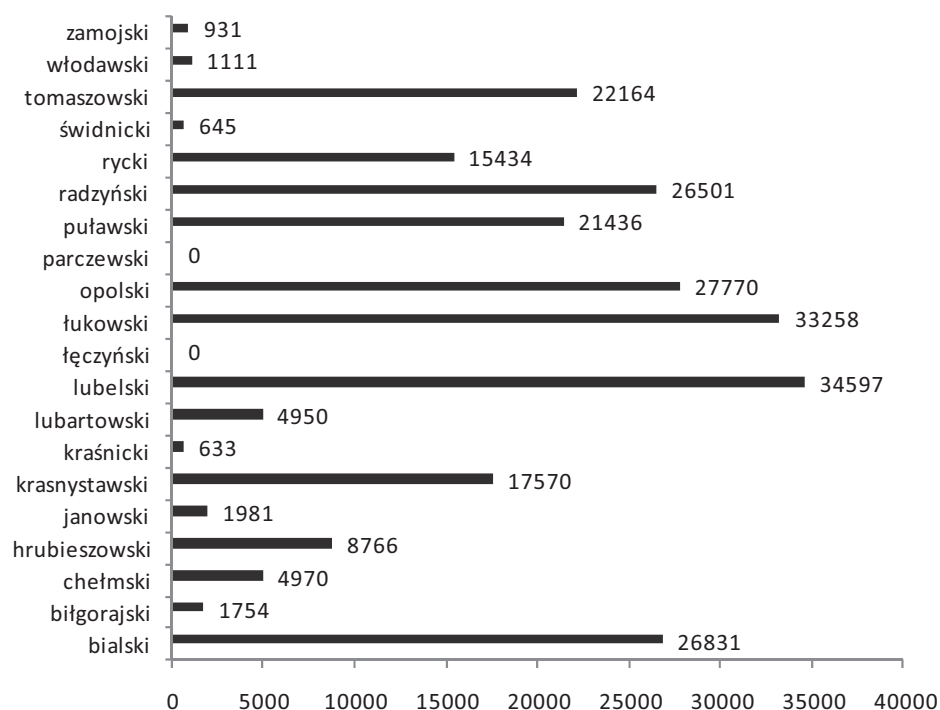
Na poprawę konkurencyjności gospodarstw rolnych, z założenia, miały wpłynąć również dotacje wyasygnowane dla młodych rolników rozpoczynających działalność rolniczą. Wykorzystane na ten cel fundusze stanowiły 10% omawianego budżetu (rys. 5). Wsparcie uzyskało 1547 młodych rolników, a przyznana kwota stanowiła 74% kwoty wnioskowanej w województwie lubelskim i 11% ogólnego wsparcia w kraju. Najwięcej młodych rolników rozpoczęło działalność w powiatach opolskim (247), bialskim (177) i lubelskim (126), natomiast w łęczyńskim i chełmskim tylko po 30.

Kolejną grupą beneficjentów pozyskujących fundusze na poprawę konkurencyjności swoich przedsiębiorstw byli przetwórcy artykułów rolnych. Podstawowym celem wspierania przedsięwzięć w zakresie przetwórstwa i marketingu artykułów rolnych było szybkie dostosowanie przedsiębiorstw przemysłu mięsnego, mleczarskiego, owocowo-warzywnego itd. do wymogów rynku krajowego i międzynarodowego odnośnie standardów sanitarno-weterynaryjnych, higienicznych i jakościowych, czyli przygotowanie tych

⁵ Dane pochodzą z systemu monitoringu finansowego Oddziału Regionalnego ARiMR w Lublinie (dane niepublikowane) oraz [MRiRW 2009].

podmiotów do funkcjonowania w warunkach silnej konkurencji na Jednolitym Rynku. Dofinansowanie mogło być przeznaczone na prowadzenie produkcji zgodnie z przewidywanymi trendami rynkowymi, wspieranie rozwoju nowych rynków zbytu, poprawę lub zracjonalizowanie kanałów marketingowych, nowe technologie, poprawę i kontrolę jakości, wdrażanie systemu HCCP, ochronę środowiska [Drożdżel 2007].

Przemysł rolno-spożywczy w województwie lubelskim finansowany był funduszami z programu SAPARD i SPO-ROL w proporcji 44 i 56%. Na poprawę przetwórstwa i marketingu artykułów rolnych złożono łącznie 233 wnioski, z których podpisano 193 umowy, a więc skuteczność beneficjentów ukształtowała się średnio na poziomie 83%. Sektor przetwórczy pozyskał 251 302 tys. PLN, co stanowiło 66,6% kwoty wnioskowanej. Średnio na jeden projekt przypadało 13 961 tys. PLN. Najwyższe dotacje otrzymali beneficjenci z powiatów lubelskiego i łukowskiego, natomiast najniższe z powiatów świdnickiego i kraśnickiego. Należy dodać, że 9 powiatów zrealizowało projekty o wartości przekraczającej średnią wojewódzką, wykorzystując łącznie prawie 90% budżetu przeznaczanego na wsparcie konkurencyjności przemysłu rolno-spożywczego (rys. 6).

Rys. 6. Wsparcie sektora przetwórczego w woj. lubelskim w latach 2002–2006 w podziale na powiaty [tys. PLN]

Fig. 6. Support for the processing sector in Lublin province in 2002–2006 by districts [thousand PLN]

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych ARiMR w Lublinie.

Source: Author's calculation based on data of ARMA in Lublin.

Według informacji ARIMR/Oddział w Lublinie, zakres zrealizowanych inwestycji obejmował zakup i montaż maszyn, urządzeń i wyposażenia zgodnie ze standardami UE, rozbudowę, modernizację i wymianę wyposażenia w celu dostosowania do warunków weterynaryjnych i sanitarnych UE, a także zakup środków transportu (samochodów dostawczych, wózków widłowych).

O refundację kosztów inwestycji w omawianym sektorze aplikowali beneficjenci z branży mięsnej, mleczarskiej i owocowo-warzywnej⁶. Przeprowadzona analiza wykazała, że ich aktywność ukształtowała się na poziomie odpowiednio 35, 29 i 36%, natomiast poziom skuteczności odpowiednio 80, 93 i 61%. Najwyższe dofinansowanie otrzymali beneficjenci z branży mięsnej – 49,4% całej puli środków przeznaczonych na poprawę przetwórstwa. Przyznane fundusze dla przemysłu mleczarskiego stanowiły 26,4%, a dla podmiotów branży owocowo-warzywnej 24,2%. Z aplikowanej sumy o refundację kosztów inwestycji w przemyśle mięsnym otrzymano 92,6 %, w mleczarskim 89%, a w owocowo-warzywnym tylko 76,6% (tab. 2).

Tabela 2. Aktywność, skuteczność i skala wsparcia w Działaniu 1 SAPARD „Poprawa przetwórstwa i marketingu artykułów rolnych”

Table 2. Activity, effectiveness and scale of support in the Activity 1 of SAPARD “Improving processing and marketing of agricultural products”

Schemat	Liczba złożonych wniosków	Liczba zrealizowanych projektów	Kwota wnioskowana (tys. PLN)	Kwota wypłacona (tys. PLN)
Sektor mięsny	35	29	58 816	54 485
Sektor mleczarski	29	27	32 613	29 109
Sektor owocowo-warzywny	36	22	35 494	26 651
Ogółem	100	78	126 923	110 245

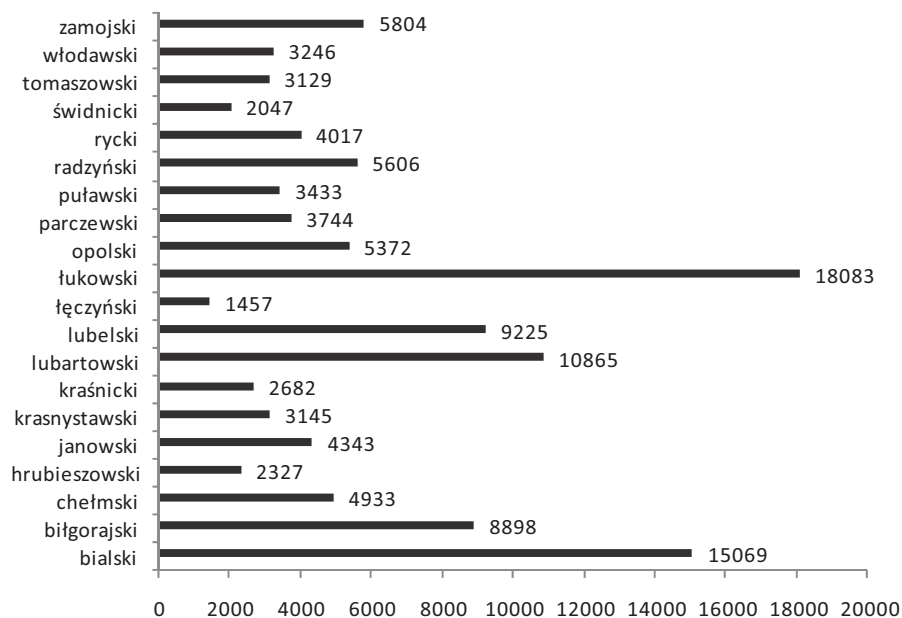
Źródło: Dane ARiMR/Oddział w Lublinie.

Source: Data of ARMA in Lublin.

Analizie poddano także wybrane działania/schematy dotyczące poprawy infrastruktury na obszarach wiejskich, przyjmując, że w sposób pośredni przyczyniają się do poprawy konkurencyjności gospodarki rolno-żywnościowej przez poprawę warunków prowadzenia działalności gospodarczej, w tym rolniczej. Na ten cel w woj. lubelskim, z funduszy unijnych, przeznaczono 117 426 tys. PLN, w proporcji 83% SAPARD i 17% SPO-ROL. Łącznie złożono 1294 wnioski, z których zrealizowano 917 projektów, czyli skuteczność aplikowania o dotacje wyniosła średnio 71%, natomiast skala przyznanego wsparcia stanowiła 77% kwoty wnioskowanej. Projekty o najwyższej wartości zrealizowały powiaty: łukowski, bialski i lubartowski, natomiast najniższą wartość inwestycji zanotowano w powiecie łęczyńskim (rys. 7).

Przedmiotem finansowania była przede wszystkim budowa i modernizacja dróg gminnych i powiatowych. Przyznana kwota stanowiła 58,8% ogólnego budżetu finansowania

⁶ Analizę w podziale na branże przeprowadzono tylko dla SAPARD-u ze względu na brak takich danych z SPO-ROL.

Rys. 7. Finansowanie inwestycji infrastrukturalnych w woj. lubelskim w latach 2002–2006 w podziale na powiaty [tys. PLN]

Fig. 7. Financing infrastructure investment in Lublin Province in the 2002–2006 by districts [thousand PLN]

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych ARiMR w Lublinie.

Source: Author's calculation based on data of ARMA in Lublin.

infrastruktury. Średnia wartość zrealizowanych inwestycji w województwie wyniosła 3453 tys. PLN, którą przekroczyło tylko 5 powiatów: łukowski, lubartowski, biłgorajski, białski i lubelski. Łącznie w tych powiatach zrealizowano inwestycje na kwotę 41 393 tys. PLN (60% kwoty przeznaczonej na budowę dróg)⁷. Mniejsze zainteresowanie natomiast odnotowano w pozyskiwaniu funduszy na budowę wodociągów – średnie dofinansowanie w województwie wyniosło 1623 tys. PLN.

PODSUMOWANIE

Przeprowadzona analiza wykazała znaczne zróżnicowanie regionalne w pozyskiwaniu funduszy na poprawę konkurencyjności gospodarki rolno-żywnościowej, zarówno w odniesieniu do rolników, przedsiębiorców sektora przetwórczego, jak i samorządów gminnych czy powiatowych. Beneficjenci z województwa lubelskiego pozyskali łącznie 1179,2 mln PLN. Najwięcej środków przeznaczono na poprawę konkurencyjności rolnictwa.

⁷ Dane pochodzą z systemu monitoringu finansowego Oddziału Regionalnego ARiMR w Lublinie (dane niepublikowane).

Analizowane instrumenty wsparcia w woj. lubelskim w latach 2002–2006 przyczyniły się przede wszystkim do poprawy stanu technicznego gospodarstw rolnych oraz dostosowania części zakładów przetwórczych do warunków weterynaryjnych i sanitarnych zgodnych ze standardami UE. Wprawdzie poprawa konkurencyjności nie polega na zakupie nowych maszyn, to jednak należy przypuszczać, że wyposażenie w nowy kapitał rzeczowy przyczyni się do wzrostu efektywności i jakości produkcji. Poprawa infrastruktury technicznej natomiast powinna wpłynąć na wzrost atrakcyjności inwestycyjnej obszarów wiejskich, a także na ekonomikę i organizację prowadzonej na tych terenach działalności gospodarczej.

Inwestycje w kapitał rzeczowy, a także ludzki prowadzą do wzrostu produktywności [Woś 1998]. Powoduje to w konsekwencji obniżenie kosztów wytwarzania i zwiększenie tym samym nadwyżki finansowej, będącej podstawą kształtowania rozwoju przedsiębiorstw i uzyskiwania przez nie przewagi konkurencyjnej. W związku z tym, że fundusze unijne nadal będą znaczącym źródłem finansowania, dlatego też ich pozyskanie, a przede wszystkim właściwe wykorzystanie stanowi kluczowe zagadnienie w zakresie programowania wzrostu konkurencyjności zarówno gospodarstw rolnych, jak i podmiotów branży przetwórczej.

Badania literaturowe dowodzą bowiem, że nie wszystkie działania (renty strukturalne, wspieranie gospodarstw niskotowarowych, ułatwianie startu młodym rolnikom), z założenia mające wspierać konkurencyjność rolnictwa, spełniły swoje cele. Spowodowane to było konstrukcją kryteriów dostępu i brakiem kontroli wykorzystania tych funduszy [Bułkowaka 2007, Chmurzyńska 2008].

PIŚMIENNICTWO

- Bułkowska M., 2007. Ocena realizacji programu PROW w Polsce w latach 2004–2006. *Rocz. Nauk. SERiA*, t. IX, z. 2, 47–51.
- Chmurzyńska K., 2008. Wpływ SPO Rolnictwo na poprawę konkurencyjności gospodarstw rolnych i przedsiębiorstw przemysłu spożywczego. *Rocz. Nauk. SERiA*, t. X, z. 3, 67–72.
- Czubak W., Pawlak K., 2008. Rozdysponowanie środków finansowych wynikających z mechanizmów Wspólnej Polityki Rolnej Unii Europejskiej na rozwój modelu rolnictwa industrialnego i zrównoważonego w Polsce. Raport PW nr 102, IERiGŻ, Warszawa, 51–86.
- Drożdziel L., 2007. ARiMR – Trzy lata po akcesji. ARiMR, Warszawa.
- MRiRW, 2004. Sektorowy Program Operacyjny „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004–2006”. Warszawa.
- MRiRW, 2009. Wstępna analiza realizacji Planu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2004–2006, część 2. Warszawa.
- Raczkowski M., 2002. Możliwości wykorzystania Programu SAPARD w Polsce. *Rocz. Nauk. SERiA*, t. IV, z. 2.
- Rudnicki R., 2008. Program SAPARD jako czynnik wzrostu konkurencyjności gospodarstw rolnych w Polsce. *Rocz. Nauk. SERiA*, t. X, z. 2, 230–233.
- Woś A., 1998. Wzrost gospodarczy i strategie rozwoju polskiego rolnictwa. IERiGŻ, Warszawa, 8.

Ziółkowska J., 2006. Mikroekonomiczna ocena efektywności finansowego wsparcia polskiego rolnictwa ze środków unijnych i krajowych w 2005 roku. Komunikaty, Raporty, Ekspertyzy nr 522, IERiGŻ, Warszawa, 27.

THE EU SUPPORT FOR COMPETITIVENESS OF AGRI-FOOD ECONOMY IN LUBLIN PROVINCE IN 2002–2006

Abstract. The subject of the article was to analyze the EU support of agri-food sector competitiveness in lubelskie province in the years 2002–2006. Nine activities were separated from such programs as SAPARD, SOP Agriculture 2004–2006 and RDP 2004–2006, which both directly and indirectly had a significant influence on the implementation of the strategic goal chosen for the analysis. The entities of agri-food sector and improvement of conditions of keeping business activity in rural areas were supported with the amount of 1 179 240 thousand PLN. Most funds went to farmers (68.7%). Processing industry gained 21.3%, while 10% of the used budget was spent on improving infrastructure in rural areas.

Key words: competitiveness, agri-food sector, EU funds, activities, SAPARD, the SOP, the RDP

Zaakceptowano do druku – Accepted for print 15.06.2010